

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 14000 korona.
Egyes számara 600 kor.

Egység híján.

Mikor a szerencsétlen trianoni békeszerződés hazánk szétdarabolásával magyar református egyházunk részei közé is válaszfalakat emelt, azt reméltük, hogy ezek a válaszfalak még a mesterkélt csinált állami határvonalaknál is gyöngébbek lesznek és az egyház egysége a haza szétdaraboltságának interimje alatt is fenn lesz tartható. Az országos zsinat ebben az irányban tett rendelkezéseket a kormányzás ideiglenes mikéntjét illetően és mindenkét evangéliomi egyház vezetősége a külföldi összeköttetéseket is segítségül kérte ennek a célnak elérésére. Sajnos, a törekvés eredménytelen volt s az elszakított részek kellek-ellen is alkalmazkodni lettek kénytelenek a változott viszonyokhoz.

Ezek után annál inkább természetesen látszanék, hogy a jogilag is magyarnak meghagyott részen fűződjen erősebbre egyházunk egysége. Őszintén megvallva, valami túlságos nagy reményeket táplálni ebben az irányban nem lehetett okunk. A forradalom alatt és azt követő időkben hihetetlenül magasra csaptak a személyi ellentétek lángjai s szinte a középkor „Hie Welf, hie Waiblingen” csatazajára emlékeztető elkeseredettséggel fordultak egymással szembe személyek mellett és ellen a táborok.

Ezek az ellentétek, ha meg nem szűntek volna enyhültek valamit, de azért tervszerű egységes eljárásnak még most sem lehet látni a nyomait. A partikularizmusnak érvényesülését látjuk minden vonalon. Mivelhogy a református egyházi szervezet nem kedvez a centralizációnak, fetist csinálunk a központosítás mellőzéséből, mintha csak ebben volna egyházunk lényege s mintha ez volna az az arkánium, amellyel sokfelől tépett egyházunk jövőjét biztosítani tudnánk. Holott nyilvánvaló, hogy a teménytelen belső és külső veszedelem között csak az erők egyesítésével lehetnénk képesek a fenyegető támadásokat elhárítani.

A változott viszonyok szükségessé tennék az együttes működést sok új területen is. Persze, csaknem mindenütt leküzdhetetlennek látszó nehézségek emelkednek. Íme, az egységes re-

formátus jogakadémia ügyében — melyről a lap előző számában volt szó — semmire sem tudunk menni s összetett kezekkel nézzük, hogy jogakadémiáink egymásután sorvadnak el. Az egységes tankönyvkiadványok ügyében sem tudunk döntő elhatározásra jutni, pedig egyenként az egyházkerületek nem fognak megbirkózhatni a súlyos anyagi viszonyok nehézségeivel.

Am ha legalább meglevő központi intézményeink megfelelő fenntartására volna erőnk! Azonban senki sem gondolhatja, hogy például az országos közalap, vagy a lelkesi gyám-ésnyugdíjintézet jelenlegi állapotában képes lehet megbirkózni a ráváró feladatokkal. A Protestáns Irodalmi Társaság is csak vegetál és nem tudom, jut-e abba a helyzetbe, hogy nagymúltú és még nagyobbra hivatott folyóiratát megindíthassa és fenntarthassa. Az apró református templomok, a magyarságnak is nagyszerű bástyái, romladoznak, az iskolák tetőzetét bontogatja a szél, a nyugdíjas papok éheznek, az özvegy lelkésznék a koldusnál is szomorúbb sorsban vannak, az ellenünk emelkedő rendszeres támadásokkal szemben nincs megfelelő fegyverzetünk.

Merni kellene a kezdést, — de hogyan? amikor nincs reményesség az egységes vállvetett támogatásra, amikor nem látni nyomát a merést eredményessé tevő áldozatkészségre?

Mikor 1884-ben az országos közalapot létesítették, a debreceni zsinaton csaknem mindennap jelentettek be 50, 100, 1000 forintos adományokat a nagy célra. Az az ötven forint a mai pénzben legalább is félmillió koronának felel meg. Hol vannak ma azok a buzgó reformátusok, akik a közegyház céljaira félmillió koronát ajánlanának fel? De hol vannak csak azok, akik a Protestáns Irodalmi Társaság rendszeres tagsági díjának megfelelő évi hatvanezer koronát készséggel fizessék? A politikai napilapunkért tudunk fizetni egy évre 120 ezer koronát, de ha az egyházi irodalom támogatására kérjük tőlünk ezt az összeget, a legjobbak is megriadnak.

A magyar református egyházat a hívek áldozatkészsége tartotta fenn s fogja fenntartani

— ha valami — a jövőben is. A debreceni kollégiumot nemcsak a tiszántúli, hanem az egész magyarországi helvét hitvallású eklézsiák adakozásából építették. Ha nem tudunk méltók lenni eleinkhez, nem várhatjuk, hogy utódaink olyan kegyelettel gondoljanak reánk, mint amilyennel nekünk van okunk tisztelni az ősök emlékét.

Iskola

A mezőgazdasági oktatás fontossága, különös tekintettel a református mezőgazdasági középiskolára.

(Folytatás.)

A szeghalmi református mezőgazdasági középiskolán kívül tehát még néhány főgimnáziumunk átalakítása volna szükséges, így pl. nézetem szerint a Duna—Tisza közén a nagykorösi vagy kunszentmiklósi, a Tiszántúlon a békési, kisújszállási és hajdunánási volna a legalkalmasabb egyelőre úgy, hogy a négy felső osztályt mezőgazdasági irányúvá tennők. E városokban az egyház vagy a város földjéből 80—100 hold föld tangazdaság gyanánt szolgálna, amelyet államsegéllyel felinstruálva az iskola gazdasági főiskolai végzettségű igazgatója és tanárai kezelnének. A vagyonváltság földekből különben az állam egyenesen az iskolának is juttathatja a 80—100 holdnyi tangazdaságot, ennél nagyobb nem szükséges, mert az iskolába járók gazdasága is körülbelül ekkora. E mezőgazdasági középiskola tehát 4 osztályú lenne és a felvétel a 4 osztályú gimnázium, reál vagy polgári elvégzéséhez volna kötve a jól bevált kereskedelmi iskola mintájára. I. Általános műveltségi tárgyak lennének: 1. hittan, 2. magyar nyelv és irodalom, 3. történelem, 4. földrajz, 5. számtan, 6. fizika, esetleg 7. a német nyelv és irodalom. II. Szaktárgyak: 1. növénytermelés, 2. állattenyésztés, 3. gazdasági géptan, földmértan és építészet, 4. mezőgazdasági technológia (ipar), 5. mezőgazdasági vegytan, 6. mezőgazdasági számvitel és levelezés, 7. közgazdaságtan és jogi tárgyak. A szaktárgyak kiegészítésére: 1. gyakorlati munka kint a gazdaságban és a majorban, 2. műhelymunka egyszerűbb gépek javítása, kisebb háztartási eszközök javítása és a háziipar, mely utóbb azért fontos, hogy a téli hónapokat is gazdaságosan használja fel a kisbirtokos. A tanítás keresztülvitelénél és az órák beosztásánál a fő az, hogy ilyen vagyonos kisbirtokos tanuló ne félművelt és dologtalan „leszek úr“ legyen, hanem a gyakorlati mezőgazdasági munka minden ágában jártas gazda, aki elméleti tudása révén önálló szakdolgozokra is képes lesz. A szaktárgyak gyakorlati és elméleti is-

merete egyaránt fontos, de ép' úgy az általános műveltség is, mely megóvja őket attól, hogy birtokaikat rosszul dolgozó, szaktudás nélküli feleseknak vagy árendásoknak adják ki s ők otthon a körbe, kávéházba járjanak már 40—50 éves korukban is. A gyakorlati és műhelymunkák alatt pedig megtanulják a munkát ügyesen és gyorsan végezni. Fájtsokszorlátnom, hogy mivel semmi háziiparhoz és kézimunkához nem értenek, milyen télenül élnek télen at és hogy az ekeszarvát sem fogják meg kulturátlanságuk és gögjük miatt, — kevés tiszteltreméltó kivételtől eltekintve — amit az iskolázás folytán el fognak veszíteni. Megemlítem itt, hogy az ilyen mezőgazdasági középiskolához hasonló ú. n. 8 osztályú mezőgazdasági polgári iskola felállítását az állam az Alföld két civis városában: Orosházán és Békéscsabán már megkezdte és egyebütt is folytatni fogja.

Hátra van még e mezőgazdasági középiskolák végzett ifjaira nézve az a kérdés, hogy azoknak, akik óhajtják és legalább általános jó érettségijök van, meg kell engedni a fellépést a gazdasági akadémiákra és a közgazdasági egyetem mezőgazdasági fakultására, amelyeknek a lekicsinylését egyéb főiskolákhoz képest azért nem kell félteni.

Röviden megemlítem itt, hogy összefüggő képet adjak, a felső- és alsófokú mezőgazdasági szakoktatást is.

A közép- és nagybirtokosoknak, valamint a gazdatiszteknek, szóval a nagyobb gazdaságok kezelőinek, továbbá a szaktanároknak, közigazgatási és miniszteri tisztviselőknak, azaz a magasabb elméleti és tudományos képzést óhajtóknak továbbra is a 4 éves gazdasági akadémia és a közgazdasági egyetem maradna az iskolájuk, de a közgazdasági egyetemen is meg kell adni a gyakorlati oktatásnak úgy a módját, amint az a gazdasági akadémián meg van. Azonban e főiskoláknak ki kell bővíteni a gazdaságát és azt a tanszékekkel együtt fel kell szerelni a kísérletezéshez szükséges eszközökkel és anyagokkal, mert a mezőgazdasági tudomány előbbrevitele s így a mezőgazdasági közép- és alsófokú oktatás fejlődése is csak ezáltal lehetséges.

(Vége következik.)

Kesztyüs Lajos,
m. kir. gazdasági akadémiai tanár

Külföld

A német belmisszió 75 éves jubileuma.

1848 — szeptember 23 — 1923.

(Folytatás és vége.)

A tulajdonképpeni ünnepség a régi ker. ünneplés módja szerint előtte való este kezdődött a városi templomban tartott zenés vesperegyüttessel. Ős gyakorlat szerint Luther szellemé-

ben a musica sacra az ünnepély minden mozzanatában előkelő szerepet játszott. Fúvózenekar, orgonaszólok, magán- és karénekek emelték a hangulatot s adtak megfelelő keretet a beszéd számoknak. Másnap, vasárnap reggel, a tornyokból kürtszó jelezte a nap különös fontosságát. A nagy közönség a Lutherhofban gyülekezett, a lelkészek és tanárok hivatali ruhában. A Lutherszobában tartott rövid s bensőségteljes ünnepély után megindult a nagy ünnepi menet a főtemplomba. Elöl az ifjúsági egyesületek, leányegyletek, helyi és vidéki papság, a Central Ausschuss, az egyetemek képviselői, a városi s állami hatóságok s a külföldiek, nyomukban az ünneplő közönség. Az ünnepi beszédet *Zöllner* superintendens tartotta, aki Luk. 6. 37. s kk. alapján három intelmet intézett a hallgatóságához: 1. nyissátok ki szíveteket s engedjétek be oda a Jézus segélyt kérő szavát, 2. nyissátok ki szátokat s tegyetek bizonyosságot Jézusról, 3. nyissátok ki kezeteket s enyhítsétek a nyomort a Jézus gazdagságából. Déli 12 órakor kezdődött az *ünnepi aktus* a vártemplomban, hol *Mahling* berlini egyetemi tanár tartott ünnepi előadást a belmisszió 75 évéről, melyben nagy vonásokban Wichern gondolatait s műveit, ezeknek folytatását s hatását tárta közönsége elé; főként a belmisszió hármasság munkamezejét: a család gondozását, a gyülekezet gondozását s a társadalmi munkát világította meg. A dolog értői nagy lelki gyönyörrel kísérték a szónok fejtegetéseit, a laikusok pedig elcsodálkozva hallgatták, hogy micsoda fontossága s áldása van a belmisszióknak az egyház életében. Ezután a hivatalos üdvözlések következtek, melyek közül elvi jelentőségükre tekintettel közöljük a következőket. *Oeser* miniszter a birodalom üdvözlését s a kifejtett szeretettevékenységért háláját tolmácsolta. Beismeri, hogy az államnak kötelessége az egyház anyagi támogatása, de kétes, hogy a német állam ezt a jelen viszonyok között az eddigi módon folytathatja-e. Felhívja hát a legszélesebb köröket a belmisszió támogatására. *Duske* a hivatalos egyház nevében az első Wittenbergi egyházgyűlésen felvetett s csak a múlt évben megvalósult Kirchenbund álláspontjáról köszöni meg Istennek, hogy a népet, a hazát s az egyházat a belmisszió áldásával megajándékozta. Egyház és belmisszió föltétlenül és szükségszerűen együvé tartoznak, de ez az összetartozandóság *bizalomteljes összeműködést* követel. Az egyház és belmisszió kölcsönös megtermékenyülése van hivatva arra, hogy népünket az evangyélium vallási és erkölcsi erői teljesen áthassák. *Jacobi* sze int az egyetemes papság legalkalmasabb érvényesülési alkalma a belmisszió. A különböző országok hivatalos s egyesületi képviselőinek üdvözlétére a gyűlés elnöke *D. Seeborg* válaszolt: Amikor az állami s más hivatalos

formációk a belmissziót támogatják, semmi olyat nem tesznek, ami hivatás- és kötelességkörüket haladná. A szociális kérdéseket nem a szociálizmus, hanem a szeretet fogja megoldani. A belmisszió alapja és ereje a hit- és szeretetközösség, enélkül létezése megszűnik. A külföld képviselőit kéri, mondják el otthon a német belmisszióról, hogy olyan emberek munkálkodnak abban, akik hisznek az élő Istenben, a világtörténelem urában s bátorságot ebből a hitből merítenek, emberek, akik koldusok lettek, de gazdagok szeretetben; emberek, akik tudnak hálásak lenni. A német sors nem haláltánc, sőt a német ősz barázdáin a tavasz emberei állnak s hintik hitben és szeretetben a reménység magvait. A theologiai karoknak köszöni azt a tiszta *megértést*, mellyel a belmisszió iránt régóta viseltetnek. Zárószavaiban a legközelebbi program főkövetelményét, egyben a misszió munka lényegét hangsúlyozza: Változzatok el a ti elmétek megújulása által, mert az Isten országlása közel van. Ez az a régi program, melyet Jézus újból és hatalmasan kíván szíveinkbe vésni: azért jöttem, hogy e világra tüzet bocsássak. (Lk. 12. 49.) — Este még egy nyilvános összejövétel volt a nagy közönség számára, amikor „Fénysugarak a sötét jelenben” főcímmel előadásokat tartottak a bétheli diakónia, a nevelő munka, az ifjúsági mozgalmak stb. köréből. Végül az üdvözlő iratokról találunk beszámolást.

Az ünnepség harmadik részét a *belmisszió és diakónia konferenciája* képezte, melyen *Schabert* Rigából az európai ev. egyházaknak Oroszországgal szemben fennálló kötelességeiről beszélt, amely előadás nyomán két bizottságot küldtek ki a kérdés gyakorlati továbbfejlesztésére. *Norel* „az egyház missziói feladatai saját népével szemben” c. alatt az egyház missziói kötelességeiről tartott előadást, különösen hangsúlyozván, hogy ennek a munkának mindenekelőtt és felett a gyermekekre kell kiterjedni *Ohl* „a szociális munka az egyház egyik életfeltétele” címen annak megállapítása után, hogy ez alatt nem pusztán a munkáskérdés értendő, hanem a társasélet minden vonatkozása, kifejti, hogy ez a munka elsősorban egyéni lelkigondozás (a belső és külső nyomor és segítség felbonthatatlan összekapcsolódásában állván egymással), másodsorban éppen ebből folyólag csak eszközében anyagi, lényegében lelki javak közlésére irányul s így főszempontja a ker. szociáletika világába vezet, amely etika alapelveit először az állammal, illetve a törvényhozással kell megértetni: a véggél a népet evangelizálása, vagyis a teljes keresztyénség hit- és életerőinek kifejtése s hatóvá tétele az egyházban, az államban s a társasélet minden alakulatában. *Füllkrug* különösen kiemeli, hogy az egyháznak ismét missziói egyházzá kell válni, különben elveszti minden

hatását a szektákkal, Rómával s a szabadgondolkozókkal szemben. A belmisszió a legalkalmasabb ehhez a lökést megadni, a munkában előljárni s az egyházban új utakat nyitni, amit meg is tehet, mert könnyebb mozgású, több emberrel (non numero sed pondere), eszközzel és formával rendelkező, mint az egyház. *Schweitzer* arra a lelkiürességre mutat rá, mely az ifjúságnál, a jelszavakból kiábrándult munkásosztálynál s a művelt elemeknél tapasztalható s mely lelki éhség semmiféle gyülekezeti öntudatban nem találván támaszt, vagy tartalékot, szurrogátumok után kapkod. Amire szükség van, nem más, mint a *régi evangéliom új nyelven!* Az apologetika ne elégedjék meg pusztá tagadással, hanem a jogos szükségleteket pozitívumokkal elégítse ki. *Philipps* a legközelebbi teendőket abban látja, hogy a gyülekezet minden arravaló és alkalmas tagját vonjuk be a munkába, hogy bizonyos jegecedő pont alakuljon ki minden egyházban. *Seeberg* szerint a bűnnel s önzéssel kell leszámolni s szociális munka csak akkor lehető, ha magunkat alávetjük az isteni akaratnak. Ugyanő a vitát *Zwingli* és *Luther* két tételével zárja be: „nem az az ember tiszte, hogy a dogmatikáról ékes szavakkal beszéljen, hanem hogy Isten-nel nagy és fenséges dolgokat miveljen“. — „Hinni=elfogadni, szeretni=adni. A hitben az ember felszáll Istenhez, a szeretetben ismét visszatér az emberhez. A hit által szabad urai vagyunk minden teremtménynek, a szeretet által készköteles szolgálói minden valóságnak.“

Az előadások s megbeszélések után megtárgyalták s elfogadták az alapszabályokat, melyek szerint „a belmisszió és diakónia kontinentális egyesülete“ az európai szárazföldi államokban levő ev. belmissziói s diakóniai szervezetek szövetsége; célja a nevezett szervek között állandó összeköttetést létesíteni s tartani fenn, a vett értesítések kicserélése útján a belmisszió és diakóniai munka ismeretét terjeszteni, nagy nemzetközi konferenciák tartásával a szeretettevékenységet s közjólétet előmozdítani s rendkívüli esetekben közösen járni el. Mindjárt meg is alakították a tisztikart és választmányt a különböző országok képviselőiből (Magyarországból dr. Raffay Sándor püspök). Végül a külföldi gyűjtés módozatairól s központi kezeléséről tárgyaltak, ennek során elfogadták Raffay S. két indítványát; az egyik szerint a világ összes prot. templomaiban az erre kijelölt vasárnapon (Szentháromság utáni 13-ik vasárnap) gyűjtés eszközöltessék, melynek eredménye évenként felváltva más-más országbeli egyháznak adatik, hogy ez abból valami belmissziói intézményt létesítsen, a második szerint a belmisszió kezdetén levő országos egyházak egy-egy leányt küldhessenek ki ingyenes kiképzetés céljából olyan országba, hol erre kellő alkalom nyílik.

Az egész ünnepség záradékaul a Central

Ausschuss még Berlinben rendezett két ünnepet. Az egyik a régi Urakházában tartott *diszgyűlés* volt, melyen az elnök annak megemlézése után, hogy egy kiváló matematikus s csillagász a belmissziót a XIX. század legnagyobb eseményének nevezte, rajzolja a belmisszió és az egyház kettős feladatát: a lelkeket Istenhez vezetni s az emberek iránt szeretetet tanúsítani. Mindkettőre szükség van, hogy az embereket új életirány felé vezesse. A belmisszió nem magánügy, hanem az összesség dolga s egyedül ez képes a szociális kérdést megoldani; mert az igazi szociálizmus nem más, mint „az emberekhez jóakaratt“. Az üdvözlő szónokok elseje az állam képviselője volt, aki köszönetet mondott azért az átható, sokoldalú s áldásos jótékony munkáért, amelyet a német belmisszió 75 év alatt a német nép javára folytatott. *Steinhausen* hangsúlyozta, hogy a 75 éves *wicherni* jelszó ma is érvényes: a belmisszió azoknak társulása, akik komolyan győzelembizonyossággal s örvendezve tekintenek egy jobb jövő elé. Az érdemi előadást *Steinweg* tartotta a központi választmány szociális munkájáról, mely három irányban mozgott és mozog: szociáletikai, szociálreformatori s szociálkaritatív irányban, csak egyet zár ki működési köréből: a szociálpolitikát, mert párt-harcokba sohasem ártotta magát. A nagy nap estéjén a dómában folyt le a *Záróünnep*, melynek témája volt: „Jöjjön el a te országod!“ Az előadások címei: Isten országa és az ifjúság. Isten országa és a nép. Isten országa és az egyház. Isten országa és a belmisszió. Végül az egybesereglett nagy gyülekezet közösen mondta el az Úri imádságot s felhangzott a győzelmes ének, mely a földi egyház hű munkásainak lelkét együtt emelte az Isten országa nagy Királyának trónusa elé.

Kiss Ferenc.

Közélet

A budapesti református theologia konferenciája.

Régebben a Kálvin Szövetség, újabban, 3—4 év óta a budapesti református theologia, január hó első felében konferenciát szokott tartani. Az idei konferencia jan. 8—11. között, tehát négy napig tartott. A három első nap tárgyalásai nyilvánosak voltak; a negyedik napon, lelkészek számára, zártkörű előadások és tanácskozások folytak. A legutolsó nap délelőttjén párhuzamosan tartották a lelkésznék is a maguk konferenciáját.

A lelkészi konferencián mintegy 80 lelkész s mellettük állandóan 100—150 világi résztvevő volt jelen. A napot áhítat nyitotta s zárta be, melyet Soltész Elemér, Lukácsy Imre, Szücs Ernő, Bogdán Gyula, Victor János, Veress Jenő, Uray Sándor és Dr. Ravasz László vezettek.

Dogmatikai tárgyú előadást tartottak: Dr. Sebestyén Jenő a hit mélységeiről, Csekey Sándor Krisztus királyságáról. Dr. Szabó Aladár az evang. sorsáról hazánkban, Dr. Vass Vince a reformok szükségességéről. Nevelésügy köréből: Marton János és B. Pap István hoztak elő lelkők gazdag tárházából értékes gondolatokat. Végül polemikus irányú előadásokat tartottak a bennünket, protestánsokat újabbán ért támadásokról: Dr. Ravasz László püspök, Hamar István és Dr. Kovács J. István, e közös címmel: „Vádak a magyar kálvinizmus ellen.” Ez a három előadás volt a konferencia legkiemelkedőbb része; ezek váltották ki a legszélesebb mederben folyó, — de mindvégig tárgyilagos és igen tanulságos hozzászólásokat s megbeszéléseket. Előadásokat hallottunk még dr. Ravasz László püspöktől a lelki egységről, Dr. Kovács J. Istvántól az államsegélyes politika csődjéről, Varga Sándor esperestől aktuális pénzügyi kérdésekről, Dr. Sebestyén Jenőtől a reformok mikénti megkezdéséről; végül még a zártkörű lelkészi konferencia keretében ezeket: Szabó Imre budapesti fasori lelkésztől: közéleti súlyunk megcsappanása okairól; B. Pap Istvántól új theologus generáció neveléséről és Dr. Hetessy Kálmántól: új egyházi vezetők (presbiterek s gondnokok) neveléséről. Utolsó délután záró-gyűlés volt, melyen az egész konferencia eredményei és tanulságai állapították meg.

Az utolsó reggeli áhitat keretében a jelenlevő lelkészek úrvacsorát vettek; mélyen megható s emelkedett pillanatok voltak ezek, amikor az Úr szolgálói hűnbánattal s komoly fogadástelekekkel járultak a szent jegyek vételéhez.

A lelkésznék konferenciájának előadói Dr. Ravasz Lászlóné elnöksége alatt, Forgács Gyuláné és Laky Zsigmondné (Amerikából) voltak; itt is igen élénk eszmecsere fejlődött ki s tiszteletreméltó elhatározások koronázták a konferenciát, mely egészen üttörő jelentőségű.

A budapesti napokat az Úr bizionnyal messze kiható eredményekkel fogja megáldani az ott résztvevő lelkészek egyes munkamezőin.

Jelenvolt.

Irodalmi szemle

Porból az égig. Versek. Írta: V. Sipos Ida. Budapest, 1924. A Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai r.-t. kiadása. 16°, 120 lap. — Legnagyobb részt vallásos tartalmú költemények, amelyekből igen sok a biblia ihletésén íratott. Az érzelmek őszintesége mellett a ritmus lüktetése a jellemző vonása. Kiállítása csinos.

Gyermek-imák. Írta: Csűrös István. Budapest, 1924. A Bethlen Gábor irod. és nyomdai r.-t. kiadása. Kis 16°, 64 lap. Vázonkötés. — Több egyszerű, megérthető imádság után az úri imádságot, a tíz parancsolatot, az apostoli hitformát és a szentírásból vett ígéket tartalmazza ez a kedves külsejű könyvecske.

Isten képe a természetben. Írta: Walter János dr. kegyesrendi főgimn. és főisk. tanár. Budapest, a Szent István-Társulat kiadása, 1924. Kis 8°, 163 lap. Alapár 5 K. — Ez a könyv

apologetika azokkal szemben, akik a természetben a véletlen munkáját látják, vagy ha bizonyos törvényszerűséget elismernek is, nem tudnak felemelkedni a bölcs Teremtőhöz. A legparányibb lényektől a csillagmilliárdokig bemutatja a természet csodáit s a fejezetek végén találóan alkalmazott bibliai mondásokkal nemcsak a szentírás örök érvényességét igazolja, hanem minden intelligens ember számára gazdag tanulságot ad.

Mariska karácsonyi ajándéka. Gyermeknek meséli Geráné Takács Mancsi. 8°, 8 lap. — **Péterék angyalkái.** Elbeszélés. Írta: Csité Károly. 16° 7 lap. — Mindkét füzet a Magyar Fajmentés Misszió (Budapest, Bercsényi-utca 10.) kiadása és az egyke ellen való küzdelemnek eszköze.

A magyar várak legendái. Írta: olysói Gabányi János. Budapest. A Szent István-Társulat kiadása. 1924. 8°, 344 lap. Alapár 8 K, kötve 10 K. — József főherceg előszava után Észak, Kelet, Dél, Nyugat c. főcsoportok alatt 25 legendát, valójában költőileg színezett történetet beszél el az ismert nevű, kiválóan jeles tollú katonai író a tőlünk elszakasztott várak történetéből. Az elbeszélések tulajdonképpen regéknek tekinthetők és így jellemzi nagy részüket az, ami a magyar regéket általában, hogy t. i. szomorúan végződnek. Ehhez hozzájárul még az, hogy mindegyik rege végére a szerző honfíú bánatából fakadt és szeméből alápergő könnyecsepp teszi a pontot. A szerző helyel-közzel, ahol a cselekmény természete úgy kívánja, róm. kath. vonatkozásokat is érint, mindamellett ez a körülmény nem lehet ok arra, hogy becsületes magyar hazafiú szándékát megértve, magyar szívünk együtt ne dobogjon az övével hazánk boldogításáért és epedve várt integritásáért.

G. Szabó Kálmán, Fametszetek. Debreceni kollégiumunk ifjú, tehetséges rajztanára, G. Szabó Kálmán fametszet albumot adott ki, amely mindössze 30 példányban jelent meg. E gyűjteményről Lyka Károly a képzőművészeti iskola prorektora egyik fővárosi lapban többek között a következőket írja: „Szabó stílusos munkát végzett, amennyiben egészen lemondott a legújabb tónusos fametszet fogásairól s a régi, egészséges, szükszavú technikára tért vissza, amilyennek azt a faduc és a kés természete kívánja. Erősen átstilizált lapjai minden finyáskodás kerülésével összevont foltokat, pár erőteljes vonalat mutatnak; e néhány kifejező elembe szorította bele formai mondanivalóit. Nálunk a fametszetet ily értelemben kevesen művelik, legtöbbnél tollrajz-utánzattá válik. Amatőr is kevés. Pedig érdemes vele foglalkozni, mert oly hatás érvényesítésére is alkalmas, amilyeneket más technika nem kínál.” A szakember részéről jövő eme méltánylást szépen egészíti ki az, hogy egy példányt megszerzett a szépművészeti múzeum Budapesten, három példány pedig Párisban kelt el. A kevés számban kibocsátott album 100,000 koronáért a művésznél a kollégiumban még kapható.

Különfelek

Beveridge Vilmos skót lelkész f. hó 12-én Debrecenbe érkezett és itt Dr. Nagy Sándor skót iskolai igazgató tolmácsolásával több beszédet tartott. Így szombaton délután öt órakor a kollégiumi díszteremben, ahol Balogh Istvánné, a Templomegyesület elnöke üdvözölte s ahol Beveridge Vilmos és Dr. Nagy Sándor előadásán kívül Dr. Révész Imre válaszolt éles látással a skót-magyar kapcsolat. Vasárnap délelőtt a Nagytemplomban prédikált; itt Dr. Baltazar Dezső püspökünk üdvözölte az imádság után. Vasárnap délután részt vett a Széchenyi-utcai paróchián az Uray Sándor lelképásztor által vezetett bibliakör ülésén, amelyen Debrecen intelligens társadalmának férfi tagjai jelentek meg. — Hétfőn délelőtt megtekintette a kollégiumot, délután az egyetemi klinikát, este pedig tanulságos beszédet tartott a debreceni lelkésztestület ez évi első összejövetelén. Köztünk időzése kellemes volt, vajha áldásos is lenne az Úr jóvoltából.

A **vakok** újpesti orsz. intézetének igazgatója, Jankovics Lajos f. hó 13-án Debrecenben járt, amikor is a Kossuth-utcai templombandélután gyűjtés volt a vakok részére. A délutáni vallásos esélyen Baja Mihály lelképásztor olvasott bibliát és imádkozott, Jankovics Lajos igazgató énekelt, Dr. Erdős Károly bibliát magyarázott, Jankovics Lajos beszédet tartott és Molnár Ferenc lelképásztor imádkozott.

A **kolozsvári** theológián Dr. Gönczy Lajost választották meg a filozófia-pedagógiai tanszékre.

Németországban — hír szerint — az evangélikus egyházban a lutheri tradíciókhoz visszatérő irányzat kezd erősen lábra kapni, amely a misztikusra helyezi a fősúlyt az istentiszteletnél. Megfelel ez a mozgalom az angol High Church irányzatnak s a neve is Hochkirche. Ha a mozgalom nem megy túlzásba, akkor az emberi természetben levő misztikum után való vágyódást elégíti ki, ha azonban nem tartja meg a kellő határt, olyan lejtőre jut, amely a római katholicizmusba vezet.

A **szatmári** egyházban 5686 lélek van, ezek részéről 82,861 leu adomány és alapítvány gyűlt be az 1923. évben; a németi egyházban 5114 lélek van, az adományok és alapítványok összege 47,896 leu.

A **debreceni lelkésztestület** élére moderátorul Uray Sándor lelképásztort választotta meg a lelkészkar az 1924. évre. A belmissziói munkásságáról széles körben ismert férfiút új munkakörében segítse meg a mindenható Isten.

Hermánszeg. Lélekemelő, vallásos érzelmet nemesítő karácsony-estét rendezett a hermánszegi egyház iskolája tágas termében a gyermekek számára. Az iskolát teljesen megtöltő gyülekezet karácsonyi éneke (63. dics. 1., 2.) kezdte meg az ünnepélyt. Utána a lelkész alkalmi beszéde hirdette a karácsonyi evangéliomot: az örömet, békét és szeretetet. A beszéd elhangzása után a gyermekek „Csitt... csendes...” című ének megragadó dallamával gyönyörködtették a nagyok szívét-lelkét. A függöny felgördült, Vályi Nagy Géza: „Angyali vigasz” c. egy felvonásos, zenés szindarabja, melyben a karácsonyi íge hirdetése mellett a nemzeti és hazafias érzelmek játszódnak a főszerepet. — bámulatba ragadta a néző közönséget. Nem egy ember-társunknak szemébe jelent meg a könny, látván

nyomorúságos életünk megjelenítését. De megvilágosította a hit: minden halálból van feltámadás. Rövid beszéd, közének szeretetvendégség, t. i. a karácsonyfán lévő cukor és sütemény gyermekek közötti szétosztása fejezte be a szépen sikerült ünnepélyt. Szép emlékek távoztak a hívek. Karácsonyfára az advent napokban 56,588 kor., 24 darab tojás, 2 kgr. liszt és fél kgr. zsír gyűlt össze. — Az elmúlt évben harangalapunk növelésére, jobban mondva új harangra amerikai testvéreinktől kaptunk 61 dollárt, a hívek 22 q búzát ajánlottak, amiből 18 q már be is folyt a napokban. Ugyancsak Amerikából kaptunk 350,000 magyar koronát.

Karácsony Hajduhadházon. Aból a nagy kötelességből, mellyel az árvák és szegények iránt tartozunk, igyekezett leróni tartozását Hajduhadház lakossága is. Valláskülönbség nélkül küldték be a református lelkész felhívására önkéntes adományokat az Istenről áldott nemes szívek. Mintegy két és fél millió korona készpénz gyűlt össze a helybeli iparosság által adott 1 öltöző ruha, 1—1 pár cipőn és csizmán kívül, nem is említve a rengeteg élelmiszer-adományt. A begyűlt pénzből 24 iskolás árvának adatott erős, új csizma, 23 iskolás árvának új cipő, 16 gyermeknek egész öltözetre való ruhaanyag, néhány gyermeknek jó téli sapka. December 24-én d. u. 3 órakor osztattak ki az adományok az árvák között, szervezvének nekik ezáltal nem mindennapi örömet. A mindenható Isten áldja és sokasítsa meg az ő kegyelmét mind a jókedvű adakozókon, mind a segedelemre szorulókon.

A **tanárok nevelőháza** érdekében. A konventi elnökség 2245—1923. sz. határozatában a Tanárok Gyermekeinek Nevelési Alapjára a tanulóktól beszedendő díjat az 1923—24-ik isk. évre az állami iskolákkal egyezően a következőképpen állapította meg. Középfokú tanintézetekben 500 (ötszáz) K, polgári iskolákban 200 (kettő száz) K, tisztviselők gyermekeire nézve 50 (ötven) K. Az Országos Református Tanáregyesület Igazgatósága kéri az intézetek igazgatóit, hogy ha még eddig nem küldték be a díjat, a II. félévi tandíj befizetések alkalmával ceket a díjakat is szedjék be s a Tanáregyesület pénztárnokához a befizetési lapokon küldjék be.

Dóczy Imre emlékalapítvány gyarapítása. A debreceni református leányközépiskola tanári kara Dr. Dóczy Imre egyházker. felügyelő 25 éves felügyelői jublieuma alkalmával 50,000 K-t küldött a Református Tanáregyesület kezelésére álló Dóczy Imre alapítvány növelésére. A követésre méltó szép adományt hálással köszöni a tanáregyesület igazgatósága.

A **gyomai egyházban** a presbiterium kimondotta, hogy visszaállítja a teljes gabonafizetést, amiért a lelkészek részéről a keresztelek, esketés és imádságos temetés ingyenes s a gyermekek is lelkésszel temettetnek. Pompázó esketésért és gyászbeszédés temetésért az egyházkerület által megállapított stóla jár.

Liturgikus hetet tart a római katolikus hit-tanárok és hitoktatók egyesülete január 21-től. A tanfolyamot a hercegprimás nyitja meg.

Lelkészszerzés. A tisz derzsi gyülekezet a múlt évi december hó 30-án néhai Gyüre László

örökébe meghívás útján, egyhangúlag Zsádon Sándor biharnagybajomi segédlelkészt, főiskolánk egykori növendekét választotta meg lelképásztorául. Úgy a gyülekezetnek, mint az ifjú lelkésznek gratulálunk.

A kiadóhivatal jelentése. Az egyházkerületi közgyűlésnek azt az intézkedését, hogy lapunkat az egyházak annyi példányban járassák, ahány lelkész van, úgy tudjuk foganatosítani, hogy az egyház címére küldött példányt megtartja az a lelkész, aki eddig átvette, a többi lelkész urak részére névszerint küldjük. Ha címszalag-készletünk elfogy: akkor egy címszalagban az egyház címére annyi példányt küldünk, ahány a lelkészek száma. A 2-ik számot csak utólagosan tudjuk küldeni, ha kellő számú példányt tudunk beszerezni. Felesleges példányok nyomtatását a lap pénztára nem bírja. 1923-ról még több mint 300.000 koronánk van kint. Utoljára kérjük a hátralékosokat a díj beküldésére. A közelebbi számban a lapban leszünk kénytelenek a hátralékosok kimutatását közölni.

Rekvirálnak a románok. A nagyszalontai református egyház központi nagy elemi iskoláját éveken keresztül a románok a katonaság számára elfoglalták. Midőn sok kárral újra használatba vehette az egyház s az iskola tagas tornatermét vallásos délutánok, ifjúsági előadások tartására be akarta rendezni, hogy erkölcsi és anyagi erősödést nyerhessen általa — a görögkeleti egyház —, melynek tagjai a bevándorlottakból kerülnek ki, teljes birtoklással elrekviráltatta.

Szeretevendégséget rendezett a Debreceni Keresztény Ifjúsági Egyesület december 23-án délután 5 órakor. Nagyszámú közönség töltötte meg az egyesület helyiségét, hogy gyönyörködhessék abban a jelenetben, amikor 20 szegény, rongyos, agyonfázott gyermek jó étvágyal fogyasztja el meleg szobában az izletes pörköltöt s magához veszi a kaláccsal, kenyérrel és egy-egy kgr. hússal megtöltött csomagot, melyet az ifjúsági egyesület a gyermekek szüleinek küldött. A vendégség csinos kis ünnepély keretében folyt le. A 63. dicséret (Krisztus Urunknak áldott születésén) 3 versének elénekélése után Mezei Béla vt. lelkész, az egyesület titkára szólott a jelenlevőkhöz Lk. 2₁₁. alapján arról, hogy hogyan lehet magunknak és másoknak áldásteljes karácsonyt szerezni. Két kedves kis szindarab, két szavalat, néhány hegedűszám és egy énekszám volt még műsoron. A szegény gyermekek közül egy fiúcska könnyeket csalt a szemekbe egy alkalmi vers elmondásával, melyet Suta Gyula nyulasbaraki menekült tanító írt. Közben felgyúltak a dúsán megrakott karácsonyfa gyertyái s a gyermekek áhitatos csendben gondoltak a világ Megváltójának örömteljes születésére s aztán felcsendült az ének ajkukon: Az Istennek szent anyyala. Pusztay József K. I. E. tag buzgó és alázatos imádságával zárult a kedves ünnepség. Kevés és szegényes volt az ajándékozás, de sokatérő, mert mindent, ami az estélyhez tartozott, szegény iparos és kereskedő tanoncok s tanonc leányok adtak

össze jó szívvel, áldozatkészséggel. Ezek az ifjak már azon az úton vannak, amely rögzös, fárasztó, de Istenhez vezet s amelyen boldog karácsony ünnepet lehet elérni. Ha minden magyar keresztyén annyit adott volna, amennyit ezek közül bármelyik, akkor ezen a karácsonyon megszűnt volna a szenvedés, nélkülözés s ha mindnyájan ilyen testvéri szeretettel ápolnánk szívünkben, akkor biztosan hamarabb teljesülne Magyarország feltámadásába vetett hitünk! *Mezey Béla.*

A kiadóhivatal közleménye. A hirdetési számlák szétküldése sok költségbe kerül, azt hisszük, hogy nem követünk el indiscretiot, ha a hirdetési díjak összegét ezentúl hétről-hétre lapunkban közöljük. Ezuttal a múlt évi 38—39. számtól kezdődően december 31-ig megjelent hirdetések díját tesszük közzé, tisztelettel kérve annak sürgős beküldését. A díjhoz a leadási költség hozzá van számítva. Berettyóújfalvai egyház 550 K, Darvas 1050 K, Biharzsadány 2050 K, Kunszentmiklósi gimnázium 650 K, Hajduböszörményi egyház réti iskola 850 K, Magyarcsanád 350 K, Kisujszállási gimnázium 1050 K, Hajduszovát 550 K, Geszteréd 650 K, Magyarcsanád 550 K, Nagyléta 1050 K, Tiszaug 350 K, Hajduhadház 650 K, Csaroda 650 K, Hajduböszörmény 650 K, Füzesgyarmat 1650 K, C-ökmő 2050 K, Szentés 350 K, Hajduszoboszló 550 K, Álmosd 1090 K, Derecske 550 K, Karcag 650 K, Oros 1050 K, Olcsva 1050 K, Dunamelléki püspöki hivatal Tractatus pályázati hirdetése 1050 K. Mivel a felsorolt egyházak némelyike 1923-ról előfizetési díjjal is tartozik: kérjük annak a hirdetési díjjal együttes beküldését. Az 1923. évről majdnem 200 lapjára van még kint a lap díja: kérjük a hátralékok sürgős beküldését, mert — ha egyenként való privát levélben kényszerülünk a befizetést sürgetni, kénytelenek leszünk a leadási díjon kívül az 500 K postabért is az előfizetési hátralék összegéhez számítani. *A kiadóhivatal.*

Felhívás. Az 1923. évi hivatalos postai költség megtérítése érdekében tisztelettel kérem föl a nt. esperesi, lelkészi, felsőbb tanintézeti stb. igazgatói hivatalokat, hogy a 154.771—1922. II. sz. a. kelt kultuszminiszteriumi rendelkezés értelmében méltóztassanak az illetékes (helyi) postahivataloktól beszerezni a postára feladott hivatalos küldeménynél teljesített postaköltségekről szóló igazolványt, melynek szövege a következő lehet: Igazolvány. A i postahivatal igazolja, hogy a i református lelkészi hivatal (esetleg jogakadémiai, gimnáziumi, polgári iskolai igazgatóság, esperesi hivatal stb.) hivatalos portóbélyeg használatára az 1923-ik évben a hivatalos postakönyvi kimutatás szerint az 1923-ik évben korona kifizetését teljesítette.

Kelt postahivatal, bélyegző és aláírás.

Ezt az igazolványt legkésőbb február 15-ig kérem beküldeni az egyházkerületi pénztárhoz.
Rózsa Sándor, egyházkerületi pénztárnok.

Szerkesztő üzenet. Gondnoki hivatal Tiszaderzs. Az 1923. évről hátralékban van egész évről 2000 K.

Hivatalos Értesítés

Kivonat

a tiszántúli református egyházkerület rendkívüli intézőbizottsága Debreczenben 1924 január hó 15. napján tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

16. szám. Kiss Ferenc egyházkerületi levéltárnok a levéltári anyag teljessége érdekében javaslatot terjeszt be, melynek elfogadásával egyházkerületünk elrendeli, hogy

1. a vidéki középfokú iskolák azokról az évekről, melyekben Értesítőt nem adtak ki, az iskolára vonatkozó főbb adatok összesítését kéziratos formában küldjék be a levéltár számára. (Hiányzó Értesítők a karcagi főgimn.-ból 1918—19-től maig, a kisújszállási főgimnáziumból az 1908—19., a hajduböszörményi polg. leányiskolából az 1917—18., 1918—19., 1919—20., 1920—21., 1921—22. évekről szólók);

2. a debreceni kollégiumra és főgimnáziumra vonatkozóan kelt 336—1921. kgy. határozat melletti toganatosítottassék...

3. az egyházmegyék szintén gondoskodjanak arról, hogy a nyomtatásban meg nem jelent jegyzőkönyvek, amennyiben ezek utólag nem pótoltnak, kéziratban, esetleg regesták alakjában küldessenek be a kerületi levéltárba.

K. m. f.

Kiadta:

Dr. Révész Imre,
egyházkerületi jegyző

Alakult: 1869. évben.
Alap- és tartaléktőke: 15 milliárd K.

Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank

debreceni fiókja

Bankosztály: **Piac-utca 26.** Árúosztály: **Piac-utca 26.**

Telefon: 35. és 941. szám. Telefon: 11—66.
Telefon: 11—67.
Telefon: 11—68.

Bankosztálya:

Elfogad betéteket csekk- és folyószámlára, valamint betéti könyvecskére a legelőnyösebb kamatozás mellett.

Vesz és elad külföldi kifizetéseket (devizákat) és valutákat a legmagasabb napi árfolyamon.

Elfogad tőzsdei megbízásokat és az összes külföldi piacokra szóló átutalásokat.

Árúosztálya:

Vesz mindennemű mezőgazdasági terményeket a legmagasabb napi árfolyamon.

Debreczen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papír- és írószerkereskedése
DEBRECZEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ.

Értesítés a zsolttárok árváltozásáról!

1924. évi január hóra a zsolttárák a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papirkötésben K 14730
félvászon kötésben K 16760
egészvászon kötésben K 19760

8° oktáv alakú zsolttár

papirkötésben K 7000
félvászon kötésben K 7500
egészvászon kötésben K 9900

16° iskolai kiadású zsolttár

papirkötésben K 6400—
félvászon kötésben K 7180—
egészvászon kötésben K 9150—

32° legkisebb zsolttár

papirkötésben K 3860
félvászon kötésben K 4780
egészvászon kötésben K 5150

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak. Ajánljuk ezenkívül diszkötésű zsolttárainkat a következő minőségekben, alakban és áron, valamint a következő könyveket:

I. kiadás, versbe szedve 16° alakú

vászon díszkötés, párnázott aranyfémzettel.

Alapára K 15—

valódi bőr, díszkötés, párnázott aranyfémzettel

Alapára K 30—

II. kiadás, prózába szedve 16° alakú

díszvászon, kehely és préseléssel.

Alapára K 8—

díszvászon, párnázott, vörösmetszés, tokban.

Alapára K 12—

díszbőr, párnázott, aranyfémzettel, tokban.

Alapára K 30—

32° alakú zsolttárok

Hajlítható díszvászon kötés. Alapár 8—

Párnázott díszvászon kötés, valódi aranyfémzettel. „ 12—

Celluloid-csontkötés, valódi aranyfémzettel. „ 20—

Valódi bőrkötés, párnázott, valódi aranyfémzettel. „ 25—

Uray Sándor: Tárgymutató az új zsolttárhoz. „ —20

Varga: Koralkönyv az új zsolttárhoz. „ —20

Ára 8000—

Az alapárak, a Magyar Könyvkereskedők Egylete által

hétről-hétre megállapított szorzószámaival szorzandók és az

így előálló árakban szállítjuk ezen könyveket. Mai

szor. szám 2200.

Olcsó jegyzetömbök

15×8½ cm. nagyságban. — Minden egyes lap

leszakítható.

50 lappal darabonként 320.— korona.

100 lappal darabonként 600.— korona.

Egy-egy féleből 10—10 darab egyszerre való

rendelésénél 10% engedmény.

Kérjük okvetlen próbarendelést eszközölni!